

TÖRTÉNELEM FAKULTÁCIÓ

HELYI TANTERV

Gimnáziumi sportosztály / Általános gimnáziumi osztály
11-12. évfolyam

NAT2020

11. évfolyam	heti 2 óra (évi 72 óra)
12. évfolyam	heti 2 óra (évi 64 óra)

A fakultációs képzés célja a tanulók emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítése. Vagyis az alapórákon a középszintű vizsgára való felkészülés során megszerzett ismeretek elmélyítése és az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek megfelelő kibővítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése az érettségi vizsga részletes követelményeinek megfelelően.

A középiskolai emelt szintű érettségire felkészítő történelemtanítás az általános iskolai ismeretekre, a középiskolai középszintű érettségi vizsgára felkészítő képzésre és tevékenységekre épül, jellegét tekintve forrás- és tevékenységközpontú. Olyan nevelő-oktató tevékenység, amelynek célja az általános történelmi műveltség kiterjesztése és elmélyítése, valamint a magasabb műveltség megalapozása. A történelmi tanulmányoknak jelentős szerepük van a tanulói személyiség fejlődésében, társadalmi cselekedeteik tudatosulásában.

Az iskola és benne a történelemtanítás egyik fő feladata értékek közvetítése. Olyan alapvető normákról, értékekről van szó, mint a nemzeti azonosságtudat kialakítása a magyar történelem feldolgozásával; az európai és egyetemes demokratikus értékrend kialakítása az egyetemes történelem elemzésével. Cél továbbá a környezettudatosságra és fenntarthatóságra nevelés a környezet és a természet, valamint az ember kapcsolatának koronkénti bemutatásával.

A középiskolai történelemtanítás a források önálló feldolgozásán alapuló, elemző jellegű, ami az összefüggések egyre önállóbb feltárását jelenti. Ugyanakkor törekedni kell a történelem élményszerű tanítására, közös feldolgozására, ami örömet és feladatokat jelent a diákok számára. Ehhez igénybe kell venni a hagyományos eszközök (tankönyvek, egyéb olvasmányok, térképek, audiovizuális anyagok stb.) mellett a média modern eszközeit is.

Az ismeretátadással azonos súllyal kell kezelni a tanulói képességek – az ismeretszerzés, tanulás; a kritikai gondolkodás; a kommunikáció; valamint az időben és térben való tájékozódás – fejlesztését, melyet kellően változatos tevékenységformák biztosításával lehet a leghatékonyabban elérni. Ez azért is szükséges, hogy a tanulók képessé váljanak önálló ismeretek szerzésére, értelmezésére, azokkal kapcsolatban önálló vélemény megfogalmazására.

Végző soron törekedni kell arra, hogy a tanulói tudás a tények ismeretén túl kiterjedjen az önálló tájékozódási és tanulási módszerek elsajátítására, a kritikai gondolkodásra is.

A) KOMPETENCIÁK

1. Ismeretszerzés és forráshasználat

Téma	Középszint	Emelt szint
1.1 Információgyűjtés	Releváns információkat tud gyűjteni különböző típusú forrásokból (szöveges forrás, képi forrás, statisztikai táblázat / diagram / grafikon, térkép, térképvázlat	

Téma	Középszint	
2.1 Időben elhelyezés	Eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket el tud helyezni időben (történelmi korszakhoz kapcsolás, időmeghatározás konkrét kronológiai	
2.2 Történelmi korszakok	Felismeri és azonosítja a történelmi korszakok fő jellemzőit.	Felismeri az analógiákat több korszakból vett példák alapján. Aktuális események történelmi előzményeit be tudja mutatni.
2.3 Időbeli összekapcsolás	Egyetemes és magyar történelmi eseményeket össze tud kapcsolni időbeli közelség alapján.	Felismeri az egyetemes és a magyar történelem kölcsönhatásait, hasonlóságait és
2.4 Térben elhelyezés	Eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket el tud helyezni térben (történelmi régiókhoz kapcsolás, térbeli meghatározás konkrét földrajzi hellyel). Földrajzi helyeket tud párosítani térképvázlaton jelölt pontokhoz,	Térképvázlaton jelölt földrajzi helyeket képes azonosítani.
2.5 Térbeli folyamatok	Különböző időszakok történelmi térképeit össze tudja hasonlítani, a történelmi tér	

3. Szaktárgyi kommunikáció

Téma	Középszint	
3.1 Szövegalkotás	Tud megadott témában történelmi tárgyú szerkesztett szöveget (szóbeli feleletet és	
3.2 Lényegkiemelés	Képes kiemelni a megadott témához tartozó lényeges ismereteket.	
3.3 Fogalomhasználat	Helyesen használja a szakszókincset, a tartalmi és értelmező kulcsfogalmakat.	Képes forrásban szereplő vagy forrás által körülírt fogalmat meghatározni.

4. Történelmi gondolkodás

Téma	Középszint	Emelt szint
4.1 Szabályszerűségek alkalmazása	Tud általános szabályszerűségeket azonosítani és alkalmazni konkrét esetekben.	Képes konkrét eseteket besorolni általános kategóriákba.
4.2 Problémaközpontú gondolkodás	Problémaközpontúan tudja rendszerezni a tanult ismereteket, forrásból gyűjtött információkat. Képes problémaközpontúan bemutatni	Képes álláspont, feltevés bizonyítására vagy cáfolatára.

4.3 Ok-okozati összefüggések	Események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit fel tudja tárni, felismeri az ok-okozati összefüggéseket.	Különböző típusú okokat és következményeket meg tud különböztetni, felismeri azok eltérő jelentőségét.
4.4 Változás felismerése	Képes a változás, fejlődés, eltérés felismerésére és bemutatására egy korszakon belül.	Képes több korszakon átívelő változás, fejlődés, eltérés felismerésére és bemutatására.
4.5 Mérlegelő gondolkodás	A történelmi kérdésre adott válaszát alá tudja támasztani ismeretein alapuló érvekkel, a források vizsgálatából levont következtetésekkel és bizonyítékokkal.	A történelmi szituáció különböző aspektusainak és összefüggéseinek érzékelésével, a források tartalmának értelmezésével képes feltárni a

11. évfolyam

Témakör	óraszám
Az ókor	8
A középkor	28
A kora-újkor	16
Az újkor	20
Összes óraszám:	72

TÉMAKÖR: Az ókor

ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Közel-Kelet civilizációi</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Tudomány. – A pénz megjelenés 	<p>Közép szintű fogalmak: fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, múmia,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése
<i>A görög civilizáció</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A görög anyagi kultúra öröksége. – A filozófia és a történetírás. – A görög embereszmény. – A hellenisztikus kultúra elterjedése. 	<p>Akropolisz, filozófia, jósd a, olümpiai játékok, város állam/polisz, arisztokrácia, démosz, demokrácia, népgyűlés, sztratégosz, cserépszavazás, rabszolga, patricius, plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, császár, amfiteátrum, gladiátor, provincia, légio, limes, polgárjog, politeizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövetség/Héber Biblia, Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom, diaszpóra, Messiás, keresztény</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása. – A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása.
<i>Az athéni demokrácia</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Arisztokratikus köztársaság és demokrácia. – Kleiszthenész és Periklész. – Az athéni államszervezet és működése. 	<p>vallás, keresztység és úrvacsora, apostol, misszió, Biblia, Újszövetség, evangélium, püspök, zsinat, ortodox, népvándorlás, hunok,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Pannónia jelentősebb városainak azonosítása. – A római jog alapelveinek felidézése és azonosítása.
<i>A római civilizáció</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Római városépítészet, amfiteátrumok, fürdők, vízvezetékek és utak. – A római jog néhány máig élő alapelve. – A birodalom kiterjedése és a provinciák (Pannónia). – A latin nyelv és írás elterjedése. 	<p>Emelt szintű fogalmak: esküdtbírótság, türannisz, cenzor, arisztokratikus köztársaság, triumvirátus, principátus, Colosseum, bazilika, Forum Romanum, Circus</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az athéni demokrácia és a római köztársaság működésének bemutatása. – A Periklész-kori athéni demokrácia ellentmondásainak feltárása.
<i>A római köztársaság</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A vérségi, a vagyoni és a 		

	<p>területi elv.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A római köztársaság államszervezete és működése. – Köztársaságból egyeduralom: Caesar és Augustus. 	<p>Maximus, újraelosztás, árupénz, betűírás, szofizmus, zsinagóga, államvallás, dogma, brahmanizmus/ hinduizmus, buddhizmus, lélekvándorlás/reinkarnáció, nirvána, taoizmus</p> <p>Közép szintű személyek:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása. – A demokrácia melletti érvek megfogalmazása. – Az athéni demokrácia összehasonlítása a modern demokráciával.
<p><i>Politeizmus és monoteizmus</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A politeizmus az ókori Keleten. – Görög és római istenek. – A zsidó monoteizmus. 	<p>Kleiszthenész, Periklész, Platón, Arisztotelész, Hérodotosz, Nagy Sándor, Julius Caesar, Augustus, Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Ábrahám, Mózes, Jézus, Szent Péter és Szent Pál apostolok, Constantinus, Attila, Justinianus,</p> <p>Emelt szintű személyek:</p> <p>Pompeius, Antonius, Szókratész, Nagy Theodosius, Ré, Ízisz,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Caesar diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása. – A zsidó és a keresztény vallások jellemzőinek összehasonlítása. – A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása. – A zsidó-keresztény hagyományok
<p><i>A kereszténység kezdete</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Jézus tanításai. – A páli fordulat. – Keresztény-üldözések, a kereszténység elterjedése a Római Birodalomban. – A Szentháromság-tan. 		

<p><i>Egy eurázsiai birodalom: a hunok</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nomád életmód, harcmódor és államszervezés. – A népvándorlás. – A Hun Birodalom. – Az ókor vége Nyugaton: a Római Birodalom összeomlása. – Róma örökösei Európa térképén. 	<p>Ozirisz, Buddha, Zeusz/Jupiter, Aphrodité/Vénusz, Arész/Mars, Athéné/Minerva, Poszeidon/Neptunus, Héra/Júnó</p> <p>Közép szintű kronológia: Kr. e. 3000 körül – Kr. u. 476 az ókor, Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 510 a köztársaság kezdete Rómában, Kr. e. 508 Kleiszthenész reformjai, Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora, Kr. e. 44. Caesar halála, az</p>	<ul style="list-style-type: none"> – európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása. – Bibliai történetek, személyek felidézése. – A kereszténység terjedésének végigkövetése térképen. – Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján. – Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése. – Képzőművészeti,
--	--	--	--

		<p>ókori Izrael – Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása, Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása, a keresztény időszámítás kezdete (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat, 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása,</p> <p>Emelt szintű kronológia: Kr.e.6. század Szolón reformja, Kr. e. 31. az actiumi csata, 451 a catalaunumi csata</p> <p>Közép szintű topográfia: Mezopotámia, Babilon, Egyiptom, Nílus, Olümpia, Athén, Alexandria, Itália, Róma, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Savaria, Jeruzsálem, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, Betlehem, Hun Birodalom, Konstantinápoly,</p> <p>Emelt szintű topográfia: Hispania, Gallia, Actium, Olümposz, Delphoi</p>	<p>alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.</p> <p>– A népvándorlás irányainak és résztvevőinek nyomon követése térkép segítségével a Kr. u. 4–8. sz. időszakában.</p> <p>– A sztyeppei állam működésének, sajátosságainak bemutatása.</p>
--	--	--	--

TÉMAKÖR: A középkor

ÓRASZÁM: 28 óra

**RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK
ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

adatok/Lexikák			
Témák	Altémák	Fogalmak és	Fejlesztési feladatok

<i>Az Arab Birodalom és az iszlám</i>	<ul style="list-style-type: none">– Mohamed tanításai és a Korán.– Az iszlám kultúra jellegzetességei.– Az Arab Birodalom és az arab hódítás.	<i>Közép szintű fogalmak:</i> iszlám, Korán, kalifa, uradalom, földesúr, majorság, jobbágy,	Az iszlám vallás és az arab terjeszkedés közötti összefüggések feltárása.
---------------------------------------	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – Az arab hódítás feltartóztatása Európában: Poitiers, Bizánc. 	robot, kiváltság, rend, pápa, érsek, cölibátus, szerzetes, bencés rend, ferences rend, eretnek, inkvizíció, kolostor, katolikus, szent, kódex, román stílus, gótikus stílus, reneszánsz, lovag, nemes, feudalizmus, hűbériség, király, rendi monarchia, keresztes hadjáratok, polgár, céh, finnugor, törzs, fejedelem, kabarok, vérszerződés, honfoglalás, kettős honfoglalás elmélete, avarok, rovásírás, kalandozások, székelyek, vármegye, egyházmegye, érsekség, tized, nádor, ispán, kancellária,	<ul style="list-style-type: none"> – A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása. – A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról. – A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése. – A jobbágyság jogainak és kötelességeinek rendszerezése. – Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában. – A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével. – A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása. – A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása. – A városok életének bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján,
<i>A parasztság világa</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A hierarchikus világkép. – Az uradalom. – A jobbágyok kötelességei és jogai. – Az önellátástól az árutermelésig. – Éhínségek, járványok, felkelések. 		
<i>Az egyházi rend</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer. – Az egyházszakadás és a 11. századi reform. – A szerzetesség. – Az eretnesség. – Kultúra és oktatás, a középkori egyetemek. – Román és gótikus építészet – európai és magyar példák. 	kettős kereszt, szászok, kunok, tatárok/mongolok, aranyforint, regálé, kapuadó, kilenced, bandérium, perszonalunió, sarkalatos nemesi jogok, fő- és köznemes, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, kormányzó, szekérvár, végvár, szultán,	
<i>A nemesi rend</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az uralkodói hatalom és korlátai (hűbériség, rendiség). – Lovagi eszmény és lovagi kultúra. – A keresztes hadjáratok eszméje. 		
<i>A polgárok világa</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkori város és lakói. – A város kiváltságai (magyar példák alapján). – A céhek. – A helyi és távolsági kereskedelem. – A reneszánsz építészet (európai és magyar példák). 		

<i>Magyar őstörténet és honfoglalás</i>	– Az eredet kérdései, a nyelvészet, a régészet, a néprajz és a genetika eredményei.	szpáhi, janicsár, rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, zsoldos, Corvina,	kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az antijudaista
---	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar törzsszövetség az Etelközben. – A honfoglalás okai és menete. – A kalandozások – a lovas-íjász harcmódor. 	<p>Szent Korona, Szent Korona-tan, Képes krónika</p> <p>Emelt szintű fogalmak: dzsihád, despotizmus, vilajet, hűbérúr, vazallus, Magna Carta</p>	<ul style="list-style-type: none"> – törekvésekre. – A céhek működésének jellemzése források alapján. – A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása.
<i>Az állam-alapítás</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége. – A földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet. – Az egyházszervezés. 	<p>Libertatum, szerviens, ellenállási záradék, ősiség, királyi és nemesi vármegye, úriszék, familiaritás, kolduló rend,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány eredményeinek megkülönböztetése.
<i>A magyar állam megszilárdulása az Árpád-korban</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Szent László, az országépítő. – Könyves Kálmán törvénykezési reformjai. – A kül- és belpolitika új irányai: III. Béla uralkodása. – II. András kora: az átalakuló társadalom. – Újjáépítés a tatárjárás után: IV. Béla. – Az Árpádok európai kapcsolatai. 	<p>skolasztika, legenda, pátriárka, Magyar Nagyfejedelemség, primogenitúra, bán, káptalan, honorbirtok, telekkatonaság</p> <p>Közép szintű személyek: Mohamed, Szent Benedek, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, Gutenberg, Dózsa György, Álmos, Árpád, az Árpád-ház, Géza, I. (Szent) István, Koppány, Szent</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása. – Géza fejedelem, I. (Szent) István és IV. Béla uralkodásának jellemzése és értékelése. – A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése.
<i>Az Anjouk</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején. – A visegrádi királytalálkozó. – Az 1351-es törvények. – Nagy Lajos hadjáratai. 		<ul style="list-style-type: none"> – A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő legfontosabb kulturális alkotások azonosítása. – A 14–15. századi

<p><i>A török fenyegetés árnyékában</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az Oszmán Birodalom. – Török hódítás a Balkánon. – Luxemburgi Zsigmond, a közép-európai uralkodó és a török veszély. – Hunyadi János, a politikus és hadvezér. – Hunyadi János törökellenes harcai. 	<p>Gellért, Szent Imre, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, II. András, IV. Béla, Szent Margit, I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi)</p>	<p>magyar uralkodók politikai pályájának felidézése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása az egyes személyek cselekedeteiről, döntéseiről. – A késő középkori magyar állam és az
---	---	--	---

<i>Hunyadi Mátyás</i>	<ul style="list-style-type: none">– Mátyás útja a trónig.– A központosított királyi hatalom.– Jövedelmek és kiadások.– Birodalomépítő tervek.– Aktív védelem a török ellen.	Mátyás <i>Emelt szintű személyek:</i> II. Mehmed, III. Ince, Vitéz János, Michelangelo, Mediciek, II.	Oszmán Birodalom főbb összecsapásainak felidézése. – Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen
---------------------------	---	---	--

<p><i>A magyar középkor kulturális hagyatéka</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Honfoglalás kori leletek. – A Szent Korona. – Várak, királyi udvar, kolostorok, templomok. – Magyar geszták, krónikák és szentek legendái. 	<p>Szilveszter pápa, Anonymus, Szilágyi Mihály, Kapisztrán János</p> <p>Közép szintű kronológia: 622 Mohamed Medinába költözése, 732 a poitiers-i csata, 476–1492 a középkor, 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány, 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása, 1222 az Aranybulla, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása, 1308. I. Károly uralkodásának kezdete, 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1351 I.(Nagy) Lajos törvényei, 1396 a nikápolyi csata, 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai csata, 1453 Konstantinápoly eleste, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–90</p>	<p>hatást gyakorolt a magyar történelemre.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mátyás hatalomgyakorlásának jellemzése. – A reneszánsz kultúra bemutatása Mátyás udvarában. – A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.
--	---	---	---

		<p>Emelt szintű kronológia: 862 az első magyar hadjárat a Kárpát-medencében, 955 az augsburgi csata, 972–997 Géza fejedelemsége, 1077–1095 Szent László uralkodása, 1172–1196 III. Béla uralkodása, 1235–1270 IV. Béla uralkodása, 1308–1342 I.(Anjou) Károly, 1342–1382 I.(Nagy) Lajos uralkodása, 1370 lengyel–magyar perszónálunió, 1389 rigómezei csata, 1479 kenyérmezei csata, 1485 Mátyás elfoglalja Bécsset</p> <p>Közép szintű topográfia: Mekka, Poitiers, Frank Birodalom, Egyházi Állam, Anglia, Franciaország, levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat, Szentföld, Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Pannonhalma, Esztergom, Székesfehérvár, Buda, Muhi, Erdély, Visegrád, Lengyelország, Csehország, osztrák tartományok,</p>	
--	--	---	--

		<p>Nikápoly, Várna, Nándorfehérvár, Kolozsvár, Kenyérmező, Oszmán Birodalom Horvátország Emelt szintű topográfia: Arab Birodalom, Konstantinápoly/Isztambul, Sopron, Kassa, Szászföld, Nagyszeben, Kalocsa, Bologna, Oxford, Pécs, Óbuda, Magna Hungaria, Halics/Galícia, Nápoly, Krakkó, Moldva, Havasalföld, Bosznia</p>	
--	--	---	--

TÉMAKÖR: A kora újkor

ÓRASZÁM: 16 óra

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

adatok/Lexikák			
Témák	Altémák	Fogalmak és	Fejlesztési feladatok
<i>A földrajzi felfedezések</i>	<ul style="list-style-type: none"> - A portugál és spanyol felfedezések. - A korai gyarmatosítás és következményei. - A világkereskedelem kialakulása. - Az abszolutizmus. 	<p>Közép szintű fogalmak: gyarmat, világkereskedelem, abszolutizmus, infláció, manufaktúra, tőke, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, örökös jobbágyság,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A felfedezők céljainak és útjainak bemutatása tematikus térképeken. - Információk gyűjtése a kialakuló világkereskedelem új útvonalaival, fontosabb termékeiről és

<i>A korai kapitalizmus</i>	<ul style="list-style-type: none">- Az árforradalom.- A manufaktúrák.- Bankok és tőzsdék.- Az európai munkamegosztás	reformáció, protestáns, evangélikus, református, anglikán, unitárius, vallási türelem,	<ul style="list-style-type: none">- szereplőiről. Az új munkaszervezési formák bemutatása és összehasonlítása a céhes iparral.
-----------------------------	---	--	--

	és következményei	ellenreformáció, katolikus megújulás, jezsuiták, barokk, rendi országgyűlés, hajdúszabadság, kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás, amnesztia, Emelt szintű fogalmak: árforradalom, presbiter, predesztináció, nantes-i ediktum, gyászévtized, rekatolizáció, három rendi nemzet, merkantilizmus, újszerzeményi jog, Szent Liga, svábok,	– Az európai régiók közötti gazdasági és társadalmi különbségek felismerése. – A reformáció okainak és következményeinek bemutatása. – A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszervezet összehasonlítása. – A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen.
<i>Reformáció Európában és Magyarországon</i>	– A reformáció előzményei (humanizmus és az egyházi reform igénye). – Luther és Kálvin fellépése. – A protestáns egyházak megszerveződése és a protestantizmus elterjedése. – A reformáció eredményei Magyarországon	görög katolikus, Udvari Haditanács, Magyar Kancellária, Helytartótanács Közép szintű személyek: Kolumbusz Kristóf, Vasco da Gama, Ferdinánd Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Apáczai Csere János,	– Vallás és politika összefonódásának felismerése. – Az erdélyi vallási türelem szerepének és jelentőségének felismerése. – A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése.
<i>„Hitviták tüzeiben”</i>	– Vallási konfliktusok Európában. – Etnikai sokszínűség és vallásbéke Erdélyben. – A magyar protestáns és katolikus iskolák. – A katolikus megújulás és a barokk Európában és Magyarországon.	Habsburg-dinasztia, V. Károly, Loyolai (Szent) Ignác, XIV. Lajos, I. Szulejmán, II. Lajos, (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, Dobó István, Zrínyi Miklós (a szigetvári hős), Báthory	– A török hadjáratoknak és az ország három részre szakadásának bemutatása térképeken. – A végvári élet felidézése különböző források (képek, irodalmi
<i>Az ország három részre szakadása</i>	– A mohácsi csata és közvetlen előzményei, a kettős királyválasztás. – Az ország három részre szakadása. – A várháborúk és az új végvárrendszer.		

<i>A két magyar állam</i>	– A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban: rendi és abszolutista törekvések,	István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), I. Lipót, II. Rákóczi Ferenc, Savoyai Jenő	alkotások és filmek) alapján. – A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének
---------------------------	---	--	---

	<p>konfliktusok.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az Erdélyi Fejedelemség viszonylagos önállósága és aranykora. 	<p>Emelt szintű személyek: Méliusz Juhász Péter, Misztótfalusi Kis Miklós, I. Rákóczi György, Tomori Pál, Fráter György, Báthori István, Lotharingiai Károly, Károlyi Sándor, III. Károly</p> <p>Közép szintű kronológia: 1492-től az újkor, 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat, 1648 a vesztfáliai békék, 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste,</p>	<p>értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása. – A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása. – A Rákóczi-szabadságharc céljainak és eredményeinek összevetése. – A szabadságharc katonai történetének felidézése térképek, képek és szöveges források segítségével. – Magyarország újranepezülésének
<p><i>A török kiűzése és a török kor mérlege</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország az európai munkamegosztásban. – Háborús békeévek: másfél évszázad hódoltság és az ország pusztulása. – A török kiűzése. 		
<p><i>A Rákóczi-szabadságharc</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország a Habsburg Birodalomban. – A szabadságharc okai és céljai. – A szabadságharc politikai és katonai fordulópontjai. – A szatmári béke kompromisszuma. 		

<p><i>Magyarország újránépesülése és újránépesítése</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A belső vándorlás, a szervezett betelepítés és az öntevékeny betelepülés. – A többnyelvű és többvallású ország. – Gazdaság és életmód. 	<p>1552 Eger védelme, 1566 Szigetvár eleste, 1664 a vasvári béke, 1686 Buda visszafoglalása, 1699 karlócai béke, 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc, 1711 a szatmári béke, <i>Emelt szintű kronológia:</i> 1555 augsburgi vallásbéke, 1568 drinápolyi béke, 1606 a bécsi béke, 1664 Zrínyi téli hadjárata, 1570 speyeri szerződés, 1613-1629 Bethlen fejedelemsége, 1687 pozsonyi országgyűlés, 1697 zentai csata, 1705 a szécsényi</p>	<p>és a folyamat eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével.</p>
---	--	---	--

		<p>ónodi országgyűlés, 1723 a Pragmatica Sanctio elfogadása</p> <p>Közép szintű topográfia: Spanyolország, India, London, Párizs/Versailles, Sárospatak, Mohács, Kőszeg, Eger, Szigetvár, Habsburg Birodalom, Erdélyi Fejedelemség, Hódoltság, Magyar Királyság (királyi Magyarország), Pozsony, Gyulafehérvár, Bécs, Temesvár, Határőrvidék</p> <p>Emelt szintű topográfia: Genf, Nagyszombat, Partium, Bánság/Temesköz</p>	
--	--	--	--

TÉMAKÖR: Az újkor

ÓRASZÁM: 20 óra

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

		adatok/Lexikák	feladatok
Témák	Altémák	Fogalmak és	Fejlesztési
A <i>felvilágosodás</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Tapasztalat és értelem – a felvilágosodás új világképe. – A felvilágosodás államelméletei. – A szabad verseny elmélete. 	<p><i>Közép szintű fogalmak:</i> <u>felvilágosodás</u>, jogegyenlőség, hatalmi <u>ágak</u> <u>megosztása</u>, <u>népfelség</u>, társadalmi szerződés, szabad <u>verseny</u>, <u>alkotmány</u>, <u>alkotmányos monarchia</u>, <u>elnök</u>, <u>miniszterelnök</u>, <u>felelős</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkor és a felvilágosodás világképének összehasonlítása. – A felvilágosodás államelméleteinek összehasonlítása különböző szempontok

<i>A brit alkotmányos</i>	– A parlamentáris rendszer:	kormány, cenzus, általános választójog, forradalom,	alapján. – A brit és az
---------------------------	-----------------------------	---	----------------------------

<p><i>monarchia és az amerikai köztársaság működése</i></p>	<p>parlament és kormány. – Az elnöki rendszer: kongresszus és elnök.</p>	<p>diktatúra, jakobinus, Szent Szövetség, felvilágosult abszolutizmus, kettős vámhatár, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, nyelvrendelet,</p>	<p>amerikai államszervezetet bemutató ábrák értelmezése. – Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában megjelenő felvilágosult elvek azonosítása.</p>
<p><i>A francia forradalom és hatása</i></p>	<p>– A forradalom kitörése és az Emberi és polgári jogok nyilatkozata. – A jakobinus diktatúra. – Napóleon birodalma: a polgári berendezkedés exportja.</p>	<p>liberalizmus, nacionalizmus, nemzetállam, konzervativizmus, reform, ipari forradalom, alsó- és felsőtábla, érdekegyesítés, közteherviselés, jobbtársaság, márciusi ifjak, sajtószabadság, cenzúra, áprilisi törvények,</p>	<p>– A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása. – A felvilágosult abszolutizmus eszmei és politikai hátterének, valamint eredményeinek azonosítása.</p>
<p><i>A felvilágosult abszolutizmus reformjai</i></p>	<p>– A Pragmatica Sanctio. – A felvilágosult abszolutizmus céljai. – Mária Terézia: együttműködés és reform. – II. József reformpolitikája és kudarca.</p>	<p>népképviselői országgyűlés, politikai nemzet, nemzetiség, honvédség, Függetlenségi nyilatkozat Emelt szintű fogalmak: elektori rendszer, kontinentális zárlat, vetésforgó, zsellér, követutasítás, Pesti Hírlap, Védegylet, főispán, alispán, közgyűlés, Országos Honvédelmi Bizottmány (OHB), olmützi alkotmány,</p>	<p>– Mária Terézia és II. József politikájának összehasonlítása. – II. József személyiségének bemutatása, uralkodásának mérlege, értékelése.</p>
<p><i>Liberalizmus, nacionalizmus és konzervativizmus</i></p>	<p>– Liberalizmus: jogegyenlőség és alkotmányosság. – Nacionalizmus: nemzetépítés és nemzetállam. – Konzervativizmus: szerves reform és a forradalom elutasítása.</p>	<p>Közép szintű személyek: Nikolausz Kopernikus, Isaac Newton, Charles Louis Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Adam Smith, <u>George Washington</u>,</p>	<p>– A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása – A 19. század</p>

<p><i>Az ipari forradalom első hulláma</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az első hullám: textilipar, bányászat, kohászat. – A közlekedés forradalma. – Az ipari forradalom társadalmi és 	<p>Maximilien Robespierre, <u>Bonaparte Napóleon</u>, Mária Terézia, II. József, James Watt, József nádor, Klemens Metternich, Wesselényi Miklós, Széchenyi István, Kölcsey Ferenc, Deák Ferenc, Kossuth Lajos. Ganz</p>	<p>politikai eszméinek azonosítása szöveges források alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az iparosodás hullámainak azonosítása és összevetése.
--	---	--	---

	környezeti hatásai.	Ábrahám, Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Görgei Artúr, Bem József, Klapka György, Ferenc József, Julius Haynau	– Egy ipari nagyváros életkörülményeinek jellemzése.
<i>A politikai élet színterei</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Habsburg Birodalom és Magyarország. – A rendi országgyűlés és a meyerendszer. – A reformkori Pest-Buda. – A nyilvánosság megteremtése, politika és kultúra. 	<p>Emelt szintű személyek: Danton, Burke, Mill, I. Ferenc, Jellasics/Jellačić, Windisch-Grätz, Gábor Áron, Damjanich János, I. Miklós orosz cár,</p> <p>Közép szintű kronológia: 1689 a Jognyilatkozat, 1776 a <u>Függetlenségi nyilatkozat</u>, 1789 a <u>francia forradalom</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az ipari forradalom ökológiai következményeinek azonosítása. – A 19. századi demográfiai változások okainak feltárása. – A jobbágykérdés és megoldási javaslatainak értelmezése szövegek és adatok alapján.
<i>A reformkor fő kérdései</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar nyelv ügye és a nemzetté válás. – A jobbágykérdés: örökváltás, kárpótlás. – A polgári alkotmányosság kérdése. – Széchenyi és Kossuth programja és vitája. 	<p>1804–1814/1815 Napóleon császársága, 1815 a waterlooi csata, 1740–1780 Mária Terézia uralkodása, 1780–1790 II. József uralkodása, 1830–1848 a reformkor, 1830 a Hitel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április–május a tavaszi hadjárat, 1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvkérdés és a nemzetté válás bemutatása különböző források segítségével. (Pl. magyar államnyelv, a zsidóság nyelv váltása, Löv Lipót)
<i>A forradalom céljai és eredményei</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az európai forradalmi hullám és március 15. – Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények. – A Batthyány-kormány érvényesítése és a 	<p>1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világosi fegyverletétel, 1849. október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése</p> <p>Emelt szintű kronológia: 1793-1794 jakobinus diktatúra, 1805 Austerlitz,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A polgári alkotmányosság programjának bemutatása politikai írások, országgyűlési felszólalások és ábrák alapján. – Széchenyi és Kossuth

nemzetiségekkel _____

A szabadságharc főbb	– Harc a vele szövetkező	1813 lipcsei csata, 1849. április isaszegi csata, Közép szintű topográfia:	társadalmi háttérének, egyéniségének,
----------------------------	-----------------------------	---	---

<p><i>eseményei és kiemelkedő szereplői</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tavaszi hadjárat. – A Függetlenségi nyilatkozat, megteremtésére. kiáltására önálló állam – A szabadságharc leverése és a megtorlás. 	<p>Egyesült Államok, Párizs, Oroszország, Waterloo, Poroszország, Manchester, Pest-Buda, Pákozd, Debrecen, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad</p> <p><i>Emelt szintű topográfia:</i> Borogyino, Vaskapu</p>	<p>eredményeinek összevetése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti kultúra és a kor politikai törekvései közötti kapcsolatok azonosítása példák alapján. – A reformkor legfőbb kulturális eredményeinek, alkotásainak azonosítása különböző típusú források alapján.
---	--	---	--

12. évfolyam

Témakör	óraszám
Az újkor	12
A világháborúk kora	22
A hidegháború kora	18
A jelenkor	12
Összes óraszám:	64

TÉMAKÖR: Az újkor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Le-	Fejlesztési feladatok
<i>A szocializmus és a munkásmozgalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Szocializmus: társadalmi egyenlőség és tulajdonviszonyok. – A Kommunista kiáltvány. – Szakszervezetek és munkáspártok. – Szociáldemokrácia és kommunizmus. – Keresztényszocializmus. 	<p>Közép szintű fogalmak: <u>polgárháború</u>, polgári állam, szakszervezet, társadalombiztosítás, monopólium, szocializmus, szociáldemokrácia, kommunizmus, keresztényszocializmus, proletárdiktatúra, osztályharc, cionizmus, emancipáció.</p> <p>Emelt szintű fogalmak: T-modell, kartell, szecesszió, historizmus, Kommunista kiáltvány, Internacionálé, anarchizmus, Rerum Novarum enciklika, kultúrharc, Republikánus és Demokrata Párt, pánszlávizmus, hármas szövetség</p> <p>Közép szintű személyek: Abraham Lincoln, <u>Otto von Bismarck</u>, <u>Karl Marx</u>.</p> <p>Közép szintű kronológia: 1861–1865 az</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzetállam fogalmának értelmezése politikai, gazdasági és kulturális szempontokból. – A polgári állam feladatköreinek és eredményeinek azonosítása. – A kommunista, a szociáldemokrata és a keresztényszociális eszmék azonosítása és összehasonlítása.
<i>A polgári nemzetállam megteremtése (Németország, Amerikai Egyesült Államok, Japán)</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti egység megteremtése (politika, gazdaság, kultúra). – Alkotmányosság és választójog. – Jogegyenlőség és emancipációs törekvések. – A polgári állam kiépítése. 		

		<p>amerikai polgárháború, 1868 a Meidzsi-restauráció, 1871 Németország egyesítése.</p> <p>Emelt szintű kronológia: 1863 a rabszolgaság megszüntetése az USA-ban, 1866 a königgrätzi csata, 1878 a berlini kongresszus</p> <p>Közép szintű topográfia: Németország, Japán.</p> <p>Emelt szintű topográfia: Elzász-Lotharingia, Szuezi-csatorna, Balkán, Fashoda</p>	
<p><i>A kiegyezés és a dualizmus rendszere</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kiegyezés és okai. – A közös ügyek rendszere. – A magyar államszervezet. – A pártrendszer, a választójog és a véderőviták. 	<p>Közép szintű fogalmak: <u>emigráció</u>, passzív ellenállás, kiegyezés, <u>közös ügyek</u>, közjogi kérdés, húsvéti cikk, dualizmus, nyílt és titkos szavazás, Szabadelvű Párt, Függetlenségi Párt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, népességrobbanás, <u>urbanizáció</u>, <u>kivándorlás</u>, dzsentrizmus, népoktatás, Millennium, asszimiláció, autonómia.</p> <p>Emelt szintű fogalmak: delegáció, obstrukció, koalíció, Nemzeti Munkapárt, szeparatizmus</p> <p>Közép szintű személyek: Andrassy Gyula, Eötvös József, Baross</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kiegyezés értékelése egykorú szempontok szerint, illetve másfél évszázados történelmi távlat nézőpontjából. – A dualizmus államszervezetét bemutató ábra értelmezése. – A dualizmus kora kiemelkedő szereplői életútjának áttekintése, értékelése. – A dualizmus kori nemzetiségi kérdés elemzése szöveges források, adatsorok és etnikai térképek segítségével.
<p><i>A nemzeti és nemzetiségi kérdés, a cigányság helyzete</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai nemzet koncepciója. – A horvát-magyar kiegyezés és a nemzeti törvény. – Asszimiláció és anyanyelvhasználat. – Autonómiatörekvések és irredenta mozgalmak. – Zsidó emancipáció, a zsidóság részvétele a modernizációban, polgárosodás és a középosztály kérdése. 	<p>Emelt szintű fogalmak: delegáció, obstrukció, koalíció, Nemzeti Munkapárt, szeparatizmus</p> <p>Közép szintű személyek: Andrassy Gyula, Eötvös József, Baross</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> – Cigányok/romák a dualizmus kori Magyarországon. 	Gábor, Tisza Kálmán, Wekerle Sándor, Tisza István, Semmelweis Ignác, Weiss Manfréd.	<ul style="list-style-type: none"> – A dualizmus kori társadalmi és gazdasági változások elemzése, értékelése adatsorok, szöveges és képi források segítségével.
<i>Az ipari forradalom Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A gazdasági kiegyezés. – A vasútépítés. – Állami gazdaságpolitika. – Mezőgazdaság és élelmiszeripar. – Modernizálódó ipar. 	Emelt szintű szemé-lyek: Puskás Tivadar, Kandó Kálmán, Ybl Miklós, Podmaniczky Frigyes, Prohászka Ottokár, Herzl Tivadar	<ul style="list-style-type: none"> – A dualizmus legkiemelkedőbb gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban.
<i>Társadalom és életmód a dualizmus korában</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Demográfiai robbanás és urbanizáció. – Kivándorlás Európából és Magyarországról. – A földkérdés és a vidék. – A nagyvárosi életforma: Budapest a világváros. – Oktatás és kultúra. – Életmód és szórakozás. 	Közép szintű kronológia: 1848/1867–1916 Ferenc József uralkodása, 1867 a kiegyezés, 1868 a horvát-magyar kiegyezés, a nemzeti-ségi törvény, a <u>népiskolai törvény</u> , 1873 Budapest egyesítése, 1896 a <u>Millennium</u> .	<ul style="list-style-type: none"> – A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban.
		Emelt szintű kronológia: 1875–1890 Tisza Kálmán miniszterelnöksége, 1905 a koalíciós válság	
		Közép szintű topográfia: Budapest, Osztrák-Magyar Monarchia, Fi-ume.	

TÉMAKÖR: A világháborúk kora

JAVASOLT ÓRASZÁM: 22 óra

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK
ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

tok/Lexikák			
Témák	Altémák	Fogalmak és ada-	Fejlesztési feladatok
<i>Az első világháború előzményei</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A gyarmatosítás okai és céljai. – Az imperializmus – a terjeszkedő tőke. – Nagyhatalmi érdekek és konfliktusok. 	Közép szintű fogalmak: villámháború, <u>front</u> , <u>állóháború</u> , <u>hátország</u> , <u>antant</u> , <u>központi hatalmak</u> ,	<ul style="list-style-type: none"> – A gyarmati terjeszkedést, valamint az első világháború előtti feszültségeket bemutató ábrák, térképek és

	<ul style="list-style-type: none"> – Az Osztrák-Magyar Monarchia helyzete – balkáni konfliktusok. 	hadigazdaság, hadifogság.	adatsorok elemzése, értelmezése.
<i>Az első világháború</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A világháború kitörése. – A hadviselő felek és a frontok. – Oroszország és a központi hatalmak összeomlása. 	<p>Emelt szintű fogalmak: Schlieffenterv, jegyrendszer, népbiztosok, mensevik</p> <p>Közép szintű személyek: II. Vilmos, II. Miklós, IV. Károly.</p> <p>Emelt szintű személyek: Hindenburg, Szamuely Tibor, Prónay Pál,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az első világháború frontjainak azonosítása, bemutatása térképeken. – Az első világháború jellegzetességeinek azonosítása ábrákon, adatsorokon, képi és szöveges forrásokban. – A front és a hátszág körülményei, valamint a háború okozta szenvedések felidézése korabeli beszámolók, emlékiratok, naplók
<i>Az első világháború jellemzői és hatása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az állóháború és az anyagcsata. – A hadigazdaság és a háborús propaganda. – A hagyományos világrend felbomlása. – A nők helyzetének megváltozása. 		

<p><i>Magyarország a világháborúban</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyar frontok, nagy csaták. – Az antant ígéretei a Monarchia nemzetiségeinek. – Magyar hősök a világháborúban. – A hátszág. – A magyar hadifoglyok sorsa. 	<p>Trockij</p> <p>Közép szintű kronológia: 1914. június 28. a sarajevói merénylet, <u>1914–1918 az első világháború.</u></p> <p>Emelt szintű kronológia: 1914. július 28., az első világháború kirobbanása, 1915 gorlicei áttörés, 1915–1917 az isonzoí csaták, 1916 Románia belépése az antant oldalán, verduni „vérszivattyú”, 1917 USA belépése a világháborúba, 1918. november 3. padovai fegyverszünet, 1919 a versailles-i béke, 1920 a varsói csata</p> <p>Közép szintű topográfia: <u>Brit Birodalom, Szarajevó, Doberdó, Románia,</u></p>	<p>alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A háború kimenetelének értékelése a két hatalmi tömb erőviszonyainak és lehetőségeinek tükrében. – A nagy háború világpolitikára gyakorolt hosszú távú következményeinek felismerése.
---	--	---	--

		Szerbia, Olaszország. Emelt szintű topográfia: Przemysl, Otrantó	
<i>Szocialista és nemzeti törekvések: a birodalmak bomlása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A történelmi monarchiák bukása (Oroszország, Németország, Oszmán Birodalom). – Forradalom és kommunista hatalomátvétel Oroszországban. – Az újraszülető Lengyelország. – Az olasz fasizmus. 	Közép szintű fogalmak: <u>bolsevik</u> , szovjet, örmény népiértés, egypártrendszer, Kommunista Magyarországi Pártja (<u>KMP</u>), tanácsköztársaság, <u>vörösteror</u> , <u>Lenin-fiúk</u> , <u>el-lenforradalom</u> , <u>fehér különítményes megtorlások</u> , “vörös térkép,” kisanant, jóvátétel, Népszövetség, kisebbségvédelem, revízió, Rongyos Gárda.	<ul style="list-style-type: none"> – Közép-Európa első világháború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a területi változások azonosítása és indoklása. – A bolsevik hatalomátvétel és a lenini proletárdiktatúra működésének bemutatása és értékelése források alapján. – Magyarország megszállásának áttekintése térképek, szöveges források segítségével. – A Károlyi-időszak kormányzati tevékenységének értékelése. – A magyarországi proletárdiktatúra működésének elemzése források alapján. – Az első világháború követő területi és etnikai változások áttekintése térképen. – A trianoni békediktátum okainak feltárása. – A trianoni békediktátum értékelése a győztes hatalmak közép-európai politikájának tükrében. – A trianoni békediktátum területi, népeségi, gazdasági és katonai következményeinek bemutatása szöveges és képi források, ábrák és adatok segítségével.
<i>Az Osztrák-Magyar Monarchia és a történelmi Magyarország szétesése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Monarchia és a történelmi Magyarország bomlása. – A forradalmi átalakulás kísérlete és kudarca. – Cseh és román támadás, a fegyveres ellenállás kérdése. 	Emelt szintű fogalmak: Magyar Nemzeti Tanács, pacifizmus, székely hadosztály, demarkációs vonal	
<i>A Tanácsköztársaság és az ellenforradalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A kommunista hatalomátvétel. – A proletárdiktatúra és a vörösteror. – Az északi hadjárat és a tanácsköztársaság veresége. – Az ellenforradalom győzelme. 	Közép szintű személyek: Kemal Atatürk, Vlagyimir I. Lenin, <u>Woodrow Wilson</u> , <u>Georges Clemenceau</u> , <u>Károlyi Mihály</u> , <u>Kun Béla</u> , <u>Horthy Miklós</u> , <u>Apponyi Albert</u> .	
<i>A Párizs környéki békék</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A nagyhatalmi érdekek érvényesítése: az új világrend kialakítása. – Az önrendelkezés elve és a hatalmi érdekek gyakorlata. – Jóvátétel, hadseregkorlátozás, határváltozások. – A szétszabdalt közép-európai régió. 	Emelt szintű személyek: Szamuely Tibor, Prónay Pál	
<i>A trianoni békediktátum</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar ügy a békekonferencián. – A magyar delegáció érve. – Az ezeréves Magyarország felosztása, a döntés tartalmi elemei. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – Az önrendelkezési elv megsértése – A békediktátum etnikai és gazdasági következményei. – Az ellenállás példái: székely hadosztály, Balassagyarmat, Sopron. 	<p>Közép szintű kronológia: <u>1917 a bolsevik hatalomátvétel</u>, 1918. október 31. forradalom Magyarországon, 1919. március – augusztus. a tanácsköztársaság, 1920. <u>június 4. a trianoni békediktátum.</u></p> <p>Emelt szintű kronológia: 1921 a Habsburg-ház trónfosztása, 1921 a soproni népszavazás</p> <p>Közép szintű topográfia: <u>Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Ausztria, trianoni Magyarország.</u></p> <p>Emelt szintű topográfia: Balassagyarmat</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A trianoni határok végigkövetése, a határmegvonás konkrét okainak feltárása. – A vesztes hatalmak területi veszteségeinek összehasonlítása.
<i>A kommunista Szovjetunió</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A totális diktatúra és a pártállam kiépítése. – A tervgazdaság és a kollektivizálás. – A terror eszközei és áldozatai. 	<p>Közép szintű fogalmak: <u>totális állam, többpártrendszer, egypártrendszer, személyi kultusz, koncepció</u>s per, GULAG, holodomor, <u>államosítás, kollektivizálás, kullák, tervgazdaság,</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A sztálini Szovjetunió működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok, ábrák segítségével. – A világgazdasági válság és a rá adott válaszok bemutatása. – A nemzetiszocialista Németország működésének bemutatása és
<i>A Nyugat és a gazdasági világválság</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A tőzsde, a hitelezés és a világkereskedelem összeomlása. – A munkanélküliség. – Állami beavatkozás a gazdaságba. 		

<i>A nemzetiszocialista Németország</i>	<ul style="list-style-type: none">– A nemzetiszocialista ideológia és mozgalom.– A totális állam kiépítése.– A terror eszközei.– Terjeszkedés a háború előtt.	piacgazdaság, New Deal, fasizmus, <u>nemzetiszocializmus</u> , fajelmélet, antiszemitizmus, Füh-	értelmezése szöveges, képi források, adatso- rok és ábrák segítség- ével.
---	--	--	---

	<p>Emelt szintű fogalmak: Harmadik Birodalom, CSEKA/NKVD, Duce, korporáció, kolhoz, sztahano-vizmus</p> <p>Közép szintű személyek: <u>Joszif V. Sztálin</u>, <u>Adolf Hitler</u>.</p> <p>Emelt szintű személyek: Beneš, Piłsudski, Goebbels, Berija, Keynes</p> <p>Közép szintű kronológia: 1922 a Szovjetunió létrejötte, 1929 a gazdasági világválság kezdete, 1933 a <u>náci hatalomátvétel</u>, 1938 az Anschluss, a müncheni konferencia.</p> <p>Emelt szintű kronológia: 1936 Berlin–Róma tengely, 1938 eviani konferencia</p> <p>Közép szintű topográfia: <u>Szovjetunió</u>, Kolima-vidék, Leningrád (Szentpétervár), Moszkva, Berlin.</p> <p>Emelt szintű topográfia: Danzig, Szudéta-vidék</p>	<p>– A totális diktatúrák ideológiáinak és működésének összehasonlítása, érvelés a totális diktatúrák ellen.</p>
--	---	--

<i>Talpra állás Trianon után</i>	– A király nélküli alkotmányos királyság. – A korlátozott parlamentarizmus rendszere a	Közép szintű fogalmak: kormányzó, Egységes	– A magyarországi korlátozott parlamentarizmus rendszerének értékelése.
--------------------------------------	---	---	---

	<p>konzolidáció szolgálataiban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A gazdaság szerkezetváltása az 1920-as években. – A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika eredményei. 	<p>Párt, numerus clausus, pengő, Magyar Nemzeti Bank, Szent Istváni <u>állameszme</u>, magyar népi mozgalom, nyilasok.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A korabeli politikai berendezkedés összehasonlítása más (közép-) európai országokéval. – A bethleni gazdasági konzolidáció folyamatának és eredményeinek áttekintése képek, ábrák és adatsorok alapján. – A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján. – Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés). – A magyar külpolitika céljainak, lehetőségeinek és a revízió eredményeinek értékelése, elemzése térkép és statisztikai adatok alapján.
<p><i>A 1930-as évek Magyarországa</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A válság és hatása. – A belpolitika irányváltásai. – Életmód és társadalom. – A földkérdés. – Tudomány és művészet a két világháború között. – A külpolitika irányai és lehetőségei – a revízió első eredményei. 	<p>Emelt szintű fogalmak: Collegium Hungaricum, dzsenti, vitézi rend</p> <p>Közép szintű személyek: <u>Bethlen István</u>, <u>Teleki Pál</u>, <u>Klebelsberg Kunó</u>, <u>Gömbös Gyula</u>, <u>Weiss Manfréd</u>, <u>Szent-Györgyi Albert</u>.</p> <p>Közép szintű kronológia: <u>1920–1944 a Horthy-rendszer</u>, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.</p>	
<p><i>A tengelyhatalmak sikerei</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Közép-Európa felosztása (Molotov-Ribbentrop paktum): német és szovjet megszállás. – Nyugat-Európa lerohanása. – Német támadás a Szovjetunió ellen. – Japán támadás az Egyesült Államok ellen. 	<p>Közép szintű fogalmak: <u>Molotov–Ribbentrop-paktum</u>, <u>tengelyhatalmak</u>, szövetségesek, totális háború, kiugrási kísérlet, <u>zsidótörvények</u>, munkaszolgálat, <u>gettó</u>, deportálás, <u>koncentrációs tábor</u>, <u>haláltábor</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tengelyhatalmak 1939 előtti terjeszkedésének végigkövetése és értelmezése térkép alapján. – A második világháború főbb eseményeinek azonosítása térképeken. – A második világháború jellegzetességeinek bemutatása ábrák, adatsorok, képi és szöveges források
<p><i>A szövetségesek győzelme</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A keleti és a nyugati front. – A csendes-óceáni hadszíntér. 		

<i>Magyarország a máso-</i>	<ul style="list-style-type: none">– A területi revízió lépései.– A fegyveres semlegeség.	népiártás, holokauszt, partizán, Vörös Hadsereg,	alapján. – A magyar területi revízió megvalósulásá-
-----------------------------	---	--	--

<p><i>dik világháborúban: mozgástér és kényszerpálya</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A Szovjetunió elleni háború. – A Don-kanyar. – A német megszállás és következményei. 	<p>jaltai konferencia, háborús bűn, <u>malenkij robot</u>.</p> <p>Emelt szintű fogalmak: kollaboráns, izolacionizmus, Atlanti Charta, a katyáni vérengzés, genocídium, nürnbergi törvények, Vasgárda, porrajmos, Maniu-gárda, kollektív bűnösség</p>	<p>nak bemutatása térképek, képek, szöveges források és adatsorok alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyar háborús szerepvállalás legfontosabb eseményeinek és az ország veszteségeinek bemutatása térképeken, képi és szöveges források segítségével (pl. Donkanyar, Árpád-vonal, tordai ütközet, Budapest ostroma).
<p><i>A holokauszt</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az „Endlösung” programja, a Wannsee-i konferencia. – Koncentrációs és megsemmisítő táborok. – Deportálások, kísérlet a zsidóság és a cigányság megsemmisítésére Európában. – A magyarországi zsidótörvények. – A magyar holokauszt. – Felelősség és embermentés. 	<p>Közép szintű személyek: <u>Franklin D. Roosevelt</u>, <u>Winston Churchill</u>, <u>Charles de Gaulle</u>, <u>Bárdossy László</u>, <u>Kállay Miklós</u>, <u>Bajcsy-Zsilinszky Endre</u>, <u>Edmund Veessenmayer</u>, <u>Szálasi Ferenc</u>, <u>Raoul Wallenberg</u>, <u>Salkaházi Sára</u>, <u>Apor Vilmos</u>, <u>Sztehlo Gábor</u>, <u>Richter Gedeon</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar szellemi és kulturális élet II. világháború idején bekövetkező veszteségeinek (híres magyar tudósok, művészek származásuk vagy politikai nézeteik miatti emigrációja) értékelése.
<p><i>A második világháború jellemzői</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A villámháború és következményei. – Háborús bűnök és a polgári lakosság elleni terror. – Az ellenállás formái. – A háború utáni számonkérések és a nürnbergi per. 	<p>Emelt szintű személyek: <u>Rommel</u>, <u>Zsukov</u>, <u>Eisenhower</u>, <u>Szombathelyi Ferenc</u>, <u>Sztójay Döme</u>, <u>Eichmann</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A holokauszt folyamatának áttekintése képi források és szöveges visszaemlékezések feldolgozásával.
<p><i>Az ország pusztulása, deportálások a GULAG-ra</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kiugrási kísérlet és a nyilas uralom. – A magyarországi hadszíntér, Budapest ostroma. – Megszabadulás és szovjet megszállás. – Az ország kifosztása, szovjet deportálások és tömeges erőszak. – A határon túli magyarok jogfosztása, megtorlások (délvidéki vérengzés, kárpátaljai deportálás, felvidéki jogfosztás). 	<p>Közép szintű kronológia: 1938 az első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény, 1939–45 a második világháború, 1939.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nyilas terror áttekintése források alapján. – A tömeges deportálások és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és szöveges források segítségével. – A határon kívül rekedt magyarság második világháború végi tragédiáinak bemutatása különböző források alapján. – Magyarország világháborúbeli sorsának,

		<p>szeptember 1. Lengyelország lerohanása, 1940 a második bécsi döntés, 1941. <u>április Jugoszlávia megtámadása</u>, 1941. június 22. a Szovjetunió <u>megtámadása</u>; 1941. június 27. Magyarország deklarálja a hadiállapot beálltát, 1941. december 7. Pearl Harbor bombázása, 1941 a harmadik zsidótörvény, 1943. január vereség a Donnál, 1943. február a sztálingrádi csata vége, 1944. <u>március 19. Magyarország német megszállása</u>, 1944. június 6. partraszállás Normandiában, 1944. október 15. a kiugrási kísérlet, <u>1945. április a háború vége Magyarországon</u>, 1945. május 9. az európai háború vége, 1945. augusztus 6. atomtámadás Hiroshima ellen.</p> <p>Emelt szintű kronológia: 1939–40 szovjet–finn téli háború, 1940 angliai csata, 1941 romániai holokauszt kezdete, 1942</p>	<p>szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval.</p>
--	--	---	--

		<p>wannseei konferencia, 1942 El-Alamein, Midway, 1942 újvidéki megszárlás, 1943 teheráni csúcstalálkozó, 1944. május a magyarországi deportálások kezdete, 1944. július, a magyarországi deportálások leállítása, 1944. augusztus Románia átállása a szövetségesekhez, 1944. szeptember tordai csata, 1944. december–1945. február Budapest ostroma, 1945 jaltai és potsdami konferenciák, 1945. szeptember 2. Japán kapitulál</p> <p><u>Közép szintű topográfia:</u> <u>Sztálingrád</u>, Normandia, Pearl Harbor, <u>Hiroshima</u>, Észak-Erdély, Don-kanyar, <u>Kamenyec</u> Podolszk Árpádvonal, Auschwitz, Újvidék, Drezda, Szolyva.</p> <p><u>Emelt szintű topográfia:</u> Vichy, Kurszk, Varsó, Mauthausen, Jasenovac</p>	
--	--	--	--

TÉMAKÖR: A hidegháború kora

JAVASOLT ÓRASZÁM: 22 óra

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

xikák			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Le-	Fejlesztési feladatok
<i>A kétpólusú világ kialakulása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az ENSZ megalapítása. – A párizsi béke. – Kitelepítések és lakosságcserek a háború után. – A szovjet-amerikai szembenállás és a két érdekszféra kialakulása. – A két világrend jellemzői. – A két Németország. 	<p>Közép szintű fogalmak: <u>Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)</u>, kitelepítés, hidegháború, vasfüggöny, szuperhatalom, <u>Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST)</u>, <u>Észak-atlanti Szerződés Szervezete</u> (NATO), <u>Varsói Szerződés</u>, kétpólusú világ, a berlini fal.</p> <p>Emelt szintű fogalmak: Truman-doktrína, Marshall-segély, harmadik világ, „Nagy Ugrás” programja (Kínában), kulturális forradalom, II. vatikáni zsinat, Brezsnyev-doktrína, csillagháborús terv</p> <p>Közép szintű személyek: <u>Kliment J. Vorosilov</u>, <u>Harry S. Truman</u>, <u>Nyikita Sz. Hruscsov</u>, <u>John F. Kennedy</u>, <u>Mahátma Gandhi</u>, <u>Mao Ce-tung</u>.</p> <p>Emelt szintű személyek: Adenauer, Willy Brandt, Tito</p> <p>Közép szintű kronológia: <u>1945 az ENSZ létrejötte</u>, 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, India függetlenné válása, 1948 Izrael Állam megalapítása, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista</p>	<p>ború után kialakult</p> <ul style="list-style-type: none"> – A második világháború után kialakult világrendi rendszer felbomlása főbb alkotórészeinek felismerése. – A két német állam létrejötte folyamatának és következményeinek bemutatása. A két német állam felbomlásának okai és jellemzőinek bemutatása. – A nyugati és a keleti blokk rendszerének társadalmi és politikai összehasonlítása.
<i>A hidegháború</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A szuperhatalmak versengése: fegyverkezés, űrprogram, propaganda. – A szembenállás és enyhülés hullámai. – Hidegháborús konfliktusok (Korea, Suez, Kuba, Vietnam, Afganisztán). 	<p>Közép szintű személyek: <u>Kliment J. Vorosilov</u>, <u>Harry S. Truman</u>, <u>Nyikita Sz. Hruscsov</u>, <u>John F. Kennedy</u>, <u>Mahátma Gandhi</u>, <u>Mao Ce-tung</u>.</p> <p>Emelt szintű személyek: Adenauer, Willy Brandt, Tito</p> <p>Közép szintű kronológia: <u>1945 az ENSZ létrejötte</u>, 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, India függetlenné válása, 1948 Izrael Állam megalapítása, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista</p>	<p>blokk rendszerének társadalmi és politikai összehasonlítása.</p>
<i>A gyarmatok felszabadulása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – India függetlenné válása. – Kommunista fordulat Kínában. – A gyarmatbirodalmak felbomlása. – Izrael megalapítása. 	<p>Közép szintű személyek: <u>Kliment J. Vorosilov</u>, <u>Harry S. Truman</u>, <u>Nyikita Sz. Hruscsov</u>, <u>John F. Kennedy</u>, <u>Mahátma Gandhi</u>, <u>Mao Ce-tung</u>.</p> <p>Emelt szintű személyek: Adenauer, Willy Brandt, Tito</p> <p>Közép szintű kronológia: <u>1945 az ENSZ létrejötte</u>, 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, India függetlenné válása, 1948 Izrael Állam megalapítása, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista</p>	<p>blokk rendszerének társadalmi és politikai összehasonlítása.</p>

		<p>fordulat Kínában, 1955 a Varsói Szerződés létrehozása.</p> <p>Emelt szintű kronológia: 1950–1953 koreai háború, 1953 Sztálin halála, 1956 az SZKP XX. kongresszusa, lengyel munkásfelkelés, 1956 szuezi válság, 1962 kubai válság, 1955–1975 vietnámi háború, 1968 prágai tavasz, 1979 Szovjetunió bevonul Afganisztánba</p> <p>Közép szintű topográfia: <u>Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság</u> (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK), <u>Közel-Kelet</u>, Izrael <u>Észak- és Dél-Korea</u>, Vietnam, Kuba, Afganisztán.</p> <p>Emelt szintű topográfia: Pakisztán, Ciszjordánia, Tajvan, Koszovó</p>	
<p><i>Az átmenet évei Magyarországon</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A háború utáni újrakezdés: a kommunisták térnyerése és az újjáépítés. – A történelmi berendezkedés felszámolása: földosztás, népbíróságok, köztársaság. – A korlátozott többpártrendszer: választások 1945, 1947. 	<p>Közép szintű fogalmak: <u>népbíróság</u>, háborús bűnös, földosztás, államosítás, forint, Magyar Kommunista Párt, Független Kisgazdapárt, szlámitaktika, Magyar Dolgozók Pártja, népköztársaság, <u>pártállam</u>, internálás, <u>Államvédelmi Hatóság</u> (ÁVH), tanácsrendszer, beszolgáltatás, aranycsa-</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország szovjetizálása főbb jellemzőinek bemutatása. – A korlátozott magyar parlamentarizmus és az egypárti diktatúra összehasonlítása. – A demokrácia felszámolása során alkalmazott eszközök azonosítása konkrét példákkal

<p><i>A szovjetizálás Magyarországon</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az egypárti diktatúra kiépítése. – Államosítás és kollektivizálás. – Konceptiós perek, egyházüldözés. – A keleti blokk. 	<p>pat. Emelt szintű fogalmak: Szövetséges Ellenőrző Bizottság (SZEB), B-listázás, népfront, munkaverseny Közép szintű személyek:</p>	<p>alátámasztva. – Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet megszállása miként határozta meg az ország sorsát.</p>
--	--	---	--

<p><i>A Rákosi-diktatúra</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az erőltetett iparosítás. – A pártállam. – A terror. – A diktatúra hatása a mindennapi életre. 	<p><u>Tildy Zoltán, Kovács Béla, Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit.</u> Emelt szintű személyek: Nagy Ferenc, Péter Gábor Közép szintű kronológia: <u>1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon, földosztás, 1947 kékcédulás választások, 1948 MDP megalakulása, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra, 1949 kommunista alkotmány.</u> Emelt szintű kronológia: 1946 a svábok kitelepítésének kezdete, 1946 a forint bevezetése, a köztársaság kikiáltása, 1953–55 Nagy Imre első kormánya Közép szintű topográfia: Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján. – A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon. – A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző források segítségével.
<p><i>A forradalom</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A forradalom okai és közvetlen előzményei. – A forradalom céljai. – Békés tüntetésből fegyveres felkelés – október 23. – A nemzet forradalma (Forradalmi Bizottságok, Munkástanácsok, nemzeti összefogás). 	<p>Közép szintű fogalmak: <u>MEFESZ, pesti srácok, Molotov-koktél, munkástanács, sortűzek.</u> Emelt szintű fogalmak: forradalmi bizottságok Közép szintű személyek: Gerő Ernő, Maléter Pál, Nagy Imre, Iván Kovács László, Pongrácz Gergely, <u>Kádár János.</u> Emelt szintű személyek: Szabó János („Szabó bácsi”), Mansfeld Péter Közép szintű kronológia: <u>1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. október 25. a Kossuth téri sortűz, 1956. november 4. a szovjet támadás.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc okainak és főbb fordulópontjainak bemutatása. – 1956 szimbólumainak értelmezése. – Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc nemzetközi összefüggéseinek bemutatása.
<p><i>A nemzet szabadságharca</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Szabadságharc a fővárosban és vidéken. – A fegyveres ellenállás hősei. – Út a győzelemig és a kormánypolitika változásai. 	<p><u>1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. október 25. a Kossuth téri sortűz, 1956. november 4. a szovjet támadás.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A forradalom és szabadságharc értékelése.

	<ul style="list-style-type: none"> – A szabadságharc nemzetközi háttere és visszhangja a nagyvilágban. – Szovjet intervenció: a szabadságharc utóvédharcai és leverése. 	<p>Emelt szintű kronológia: 1956 lengyel munkásfelkelés, 1956. október 28. a forradalom győzelme</p> <p>Közép szintű topográfia: Kossuth tér és Corvin köz (Budapest), <u>Mosonmagyaróvár</u>, <u>Salgótarján</u>.</p>	
<i>A pártállami diktatúra és működése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A megtorlások időszaka, formái és áldozatai. – A pártállam és szervezetei. – Az erőszakos téveszesítés – a mezőgazdaság szocialista átszervezése. – Hamis társadalmi béke – a kádári alku. – Az elnyomás változó formái. 	<p>Közép szintű fogalmak: <u>Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP)</u>, <u>munkásörtség</u>, <u>Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ)</u>, <u>úttörő</u>, <u>termelészövetkezet</u>, <u>háztáji</u>, <u>III/III. ügyosztály</u>, <u>tervgazdaság</u>, <u>új gazdasági mechanizmus</u>, <u>hiánygazdaság</u>, <u>maszek</u>, <u>gulyáskommunizmus</u>, „három T”.</p> <p>Emelt szintű fogalmak: második gazdaság, szamizdat</p> <p>Emelt szintű személyek: <u>Aczél György</u>, <u>Pozsgai Imre</u>, <u>Szűrös Máttyás</u></p> <p>Kronológia: <u>1956–1989 a Kádár-rendszer</u>, 1958 Nagy Imre és társainak kivégzése, 1968 az új gazdasági mechanizmus bevezetése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A megtorlás mértékének és jellegének vizsgálata. – A „kádári alku” fogalmának értelmezése. – Az elnyomás formáinak bemutatása a Kádár-rendszer időszakában. – A téveszesítés eszközeinek összehasonlítása a Rákosi-diktatúra időszakával. – A gazdaság, társadalom és életmód főbb jellemzőinek bemutatása a Kádár-rendszer idején. – A kultúrpolitika jellemzőinek értelmezése, módszereinek bemutatása.
<i>Gazdaság, társadalom, életmód</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A tervgazdaság és a KGST. – A gazdasági reform és a második gazdaság. – A „gulyáskommunizmus”. – Népesedési folyamatok. – Kultúrpolitika, korlátozott nyilvánosság. 		
<i>A Nyugat a 20. század második felében</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Nyugat gazdasági eredményei és a jóléti állam. – Emancipáció, szekularizáció, individualizáció. – Az 1968-as mozgalmak és a popkultúra. 	<p>Közép szintű fogalmak: jóléti állam, prágai tavasz, Szolidaritás.</p> <p>Emelt szintű fogalmak: <u>peresztrojka</u>, <u>glasznosztj</u></p> <p>Személyek: <u>Nicolae Ceaușescu</u>, <u>Mihail Sz. Gorbacseu</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A fogyasztói társadalom és a jóléti állam jellemzőinek és problémáinak felidézése. – A társadalom, a demográfia és az életmód jellegzetességeinek bemutatása

<i>A szocializ- mus válsága és megrendü- lése</i>	<ul style="list-style-type: none">– Az olajválság és hatásai a tőkés, illetve szocialista országokra.– A kis hidegháború.– A katonai egyensúly felborulása: a	csov, Lech Wałęsa, VI. Pál, II. János Pál, Ronald Reagan, Helmut Kohl. Közép szintű kronológia: 1975 a helsinki értekezlet,	<ul style="list-style-type: none">– a nyugati világban. A tömegkultúra jelenségeinek bemutatása konkrét példák alapján.
---	---	--	---

	<p>Szovjetunió gazdasági kimerülése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az ellenzék megszerveződése a szocialista országokban. 	<p>1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése. – A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása. – A délszláv háború okainak feltárása. – A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen.
<p><i>A kétpólusú világ megszűnése</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Németország újraegyesítése – a magyar szerepvállalás. – A Szovjetunió felbomlása. – A kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában. – Jugoszlávia felbomlása, a délszláv háború. 	<p>Emelt szintű kronológia: 1989 máltai csúcstalálkozó, 1990 Németország egyesítése, 1992 Csehszlovákia felbomlása</p> <p>Topográfia: <u>Szlovákia</u>, <u>Ukrajna</u>.</p>	
<p><i>A Kádár-rendszer végnapjai</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az adósságválság kialakulása és következményei. – Az állampárt változása: reformkommunisták és a keményvonalasok. – Az ellenzék megszerveződése – Az 1989-es év főbb politikai eseményei, a tárgyalásos forradalom; alkotmánymódosítás. – A harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása. 	<p>Közép szintű fogalmak: adósságspirál, Magyar Demokrata Fórum (MDF), Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), Magyar Szocialista Párt (MSZP), Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz), <u>Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP)</u>, Nemzeti Kerekasztal, rendszerváltoztatás, <u>visegrádi együttműködés</u>, privatizáció, kárpótlás, jogállam, Alkotmánybíróság, sarkalatos törvények, népszavazás.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szocializmus válságának elemzése (külső és belső tényezők feltárása) <u>Magyarországon</u>. – A főbb állomásainak rendszerváltoztatás felidézése. – A gazdasági rendszer áttekinthetése és fontosabb kérdéseinek értékelése. – A gazdaság és a társadalom átalakulása főbb tendenciáinak megfigyelése grafikonok és adatsorok alapján. – A kádári diktatúra és az új demokratikus rendszer összehasonlítása.
<p><i>A rendszer-változtatás</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az új pártok – különböző ideológiák. – Az 1990. évi parlamenti és önkormányzati választás. – Az Antall-kormány megalakulása. – A rendszerváltoztatás ellentmondásai: alkuk és kompromisszumok (az elmaradt elszámoltatás). 	<p>Emelt szintű fogalmak: Ellenzéki Kerekasztal, „négy igenes” népszavazás, <u>spontán privatizáció</u></p> <p>Személyek: <u>Pozsgay Imre</u>, <u>Németh Miklós</u>, <u>Horn Gyula</u>, <u>Antall József</u>, <u>Göncz Árpád</u>, <u>Orbán Viktor</u>.</p>	

<p><i>A piacgazdaság kiépülése</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A privatizáció – vesztesek és nyertesek. – A piacgazdaság kiépítése – a külföldi tőke szerepe. – A külkereskedelem átalakulása. – Gazdasági szerkezetváltás. 	<p>Kronológia: 1985 monori találkozó, 1987 a lakiteleki találkozó, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, <u>1990 az első szabad választások</u>, 1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról.</p>	
--	---	--	--

TÉMAKÖR: A jelenkor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

tok/Lexikák			
Témák	Altémák	Fogalmak és ada-	Fejlesztési feladatok
<p><i>Az átalakuló világ</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A világgazdaság hagyományos centrumai: az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei. – A világpolitika és világ-gazdaság új súlypontjai: Oroszország, Kína. – Óriásvállalatok a globális térben. 	<p>Közép szintű fogalmak: modern kori migráció, <u>multikulturalizmus</u>, <u>párhuzamos társadalom</u>, <u>népességrobbanás</u>, iszlamizmus, terrorizmus, <u>globalizáció</u>.</p> <p>Emelt szintű fogalmak: Alapjogi Charta, a négy szabadság, lisszaboni szerződés, Európai Unió Bírósága, Európai Központi Bank, transznacionális vállalat, regionalizmus, politikai korrektség, kohéziós alap, parlamenti küszöb, alapvető jogok biztosa (ombudsman), többségi és arányos választás</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A világgazdaság résztvevőinek elhelyezése a globális térben. – A transznacionális vállalatok működésének bemutatása konkrét példák alapján. – A globalizáció előnyeinek és hátrányainak, valamint kockázatainak összevetése. – A többpólusú világ főbb jellemzőinek felidézése. – A népességrobbanás és népességfogyás problémáinak áttekintése. – A migráció okainak feltárása (a gazdasági bevándorlás és a menekültkérdés esetében). – Válsággócok azonosítása térkép segítségével (pl. Közel-Kelet, Ukrajna).

<p><i>A globális világ</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Demográfiai változások, népmozgások. – Az iszlamizmus térhódítása. – A kereszténység helyzete a globalizálódó világban. – Válságócok, helyi konfliktusok és terrorizmus. – Globalizáció és kultúra. – A hagyományos és új identitások – értékek és értékvélság. – Demokratikus közbeszéd és politikai korrektség. 	<p>Személyek: Robert Schuman, Sütő András, Kronológia: 1991 visegrádi megállapodás, 2010 törvény a nemzeti összetartozásról Topográfia: Strasbourg, Hongkong, Brazília, Dél-Afrika</p>	
<p><i>A demokrácia működése Magyarországon</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az Alaptörvény. – A hatalmi ágak és intézményeik, önkormányzati rendszer. – A választási rendszer. 	<p>Fogalmak: <u>közvetett és közvetlen demokrácia, integráció, euró, Európai Unió, Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az Alaptörvény fontosabb pontjainak felidézése. – A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb eseményeinek azonosítása különböző források alapján. – A rendszerváltoztatás óta parlamentbe jutott fontosabb pártok politikai profiljának és céljainak áttekintése.
<p><i>A magyar bel- és külpolitika főbb jellemzői</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb fordulópontjai. – Magyarország a NATO-ban. – Közép-európai együttműködés: a visegrádi négyek. 	<p>Személyek: Magyarország miniszterelnökei a rendszerváltoztatás óta (a legalább négy évig hivatalban lévő kormányfők). Kronológia: <u>1957</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország nyugati integrációjának bemutatása a NATO és az Európai Unió működésének ismeretében. – Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének értékeléséről és jövőjéről. – Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.

Noszlopy Gáspár Gimnázium és Kollégium
8200 Veszprém, Tüzér u. 42.

<i>Magyarország és az Európai Unió</i>	– Az európai integráció főbb	a római szerződés, <u>1992 a maastrichti szerződés 1999</u>	
--	------------------------------	--	--

	<p>állomásai: mélyítés és bővítés.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az Európai Unió főbb szervei és működésük. – Magyarország csatlakozásának folyamata. – Az együttműködés eredményei és nehézségei. – Nemzetek Európája vagy föderatív Európa? 	<p><u>Magyarország belép a NATO-ba, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba, 2012 az Alaptörvény bevezetése.</u></p> <p>Topográfia: <u>Brüsszel.</u></p>	
<i>A határon túli magyarok</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai rendszerek változásai és hatásaik a magyar kisebbség helyzetére. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Az asszimilációs politika megnyilvánulásai. – Autonómia és kisebbségi jogok kérdése. – Anyanyelvű oktatás és kultúra. – Magyarok a nagyvilágban – a szórványmagyarság. 	<p>Fogalmak: <u>kitelepítés, Beneš-dekrétum, lakosságcsere, falurombolás, kettős állampolgárság, diszkrimináció</u></p> <p>Személyek: <u>Esterházy János, Márton Áron, Tőkés László.</u></p> <p>Kronológia: <u>1944–1945 magyarellenes atrocitások, 1990 fekete március.</u></p> <p>Topográfia: <u>Csúrog, Jarek, Duna-delta, Marosvásárhely, Székelyföld.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A határon túli magyar nemzeti közösségek küzdelmeinek áttekintése Trianontól napjainkig. – A kisebbségben élő magyarság egy kiemelkedő személyiségének bemutatása. – A magyarországi németek kitelepítésének felidézése források alapján. – A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban.

<i>A magyarországi nemzetiségek, a magyarországi cigányság</i>	<ul style="list-style-type: none">– A politikai rendszerek változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére.– A cigányok/romák		
--	---	--	--

	<p>20–21. századi története.</p> <ul style="list-style-type: none">– Demográfiai jellemzők és folyamatok.– Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon.– Anyanyelvű oktatás és kultúra.		
--	---	--	--

Értékelési rendszer

A humán munkaközösség egységes értékelési rendszer alapján dolgozik.

A témazáró dolgozatot legalább 1 héttel előre bejelentjük. Az értékelés:

0-39 %: elégtelen;

40-54 %: elégséges;

55-69 %: közepes;

70-84 %: jó;

85-100 %: jeles.

Mivel előre bejelentett dolgozatról van szó, ha megírásakor a tanuló hiányzik, köteles pótolni, amikor a hiányzás után az iskolában először megjelenik. (Tartós hiányzás esetén a szaktanár mérlegel.)

A szóbeli feleltetést és a röpdolgozatot előre nem jelentjük be.

Az érdemjegyek száma egy félévben: minimum az adott tantárgy heti óraszám + 1 jegy.

A jegyek súlyozása:

témazáró: 200%

dolgozat, szóbeli felelet: 100%

röpdolgozat, órai munka, projektmunka, memoriter: 50%

Osztályozóvizsgára utasítható a diák:

ha a tanórai hiányzása eléri a 30%-ot, és nincs meg a megfelelő számú érdemjegye, és nem írta meg a megfelelő számú témazárót (a félév során megíratott témazáróknak több, mint a felét).

CSAK 12. évfolyamon:

Az emelt szintű érettségi vizsgára jelentkező tanulók emelt szintű feladatlapot írnak. A próbaérettségi értékelése az emelt szintű érettségi vizsga eredményei alapján történik:

0-24 %: elégtelen;

25-32 %: elégséges;

33-46 %: közepes;

47-59 %: jó;

60-100 %: jeles.